

Oponentský posudek bakalářské práce

Agáta Dolejší: Postava ženy v díle Karen Blixenové.

(FF UK – Ústav germánských studií 2018)

Předložená bakalářská práce analyzuje postavy žen ve třech povídkách Karen Blixenové a srovnává vygenerovaný obecný obraz blixenovské hrdinky s protagonistkou románu Sigrid Undsetové *Kristin Lavransdatter*. Diplomantka při tom vychází jak z feministické literární teorie, tak i z historické situace týkající se postavení a vnímání žen v severské společnosti 1. poloviny 20. století. Práce si klade za cíl poukázat na rozdílnost obou autorek při znázornění ženských hrdinek a demonstrovat výjimečný pohled Blixenové na ženskou otázku, který lze abstrahovat z jejího díla.

Práce je uvedena teoretickou částí, ve které diplomantka nejprve nastiňuje problematiku postavení ženy a společenské změny vedoucí k první vlně feminismu se zaměřením na situaci v Dánsku. Dále se zabývá otázkou feminismu a genderu ve vztahu k literární vědě a zmiňuje různorodé feministické literární teorie, přičemž si všímá především nerovnosti ve ztvárnění mužů a žen v literatuře psané muži a psané ženami. Jedná se o velmi širokou a v současné době velmi oblíbenou oblast bádání, ze které diplomantka vybírá pouze některé možné přístupy (podle jakého klíče?), aniž by bylo jasné, kterou z teorií se konkrétně bude řídit. Přesto lze konstatovat, že se jedná - s ohledem na rozsah a formu práce - o relativně uspokojující teoretický oddíl, který krátce uvozuje do dané problematiky.

Jako rušivý element v teoretické části práce působí zvolený nejednotný způsob citování. K přímým citátům je odkazováno pod čarou, vedle toho se ale objevují i parafráze sekundární literatury, ke kterým buď není odkázáno vůbec (např. první odstavec na s. 6, druhý odstavec na s. 7), anebo je odkázáno bez slůvka „srov.“ (s. 7 a dále), či je zdvojeně odkázáno jak v textu, tak v poznámce, přičemž ale opakované odkazování ke jménu autora v textu narušuje plynulé čtení práce. Např. na straně 8: „*Jak píše Forsås-Scottová*, právě zapojení žen do pracovního trhu přineslo i změny politické. *Forsås-Scottová píše*, že industrializace...“ nebo v oddílu 3.2, kde se třikrát v relativně krátkém sledu objevuje spojení „Humpál píše“, přičemž se toto jméno v samotném textu ještě neobjevilo a bylo by vhodnější citovanou osobu profesně uvést a daným spojením nezačínat celou podkapitulu. Marianne Stecherová se navíc na str. 18 v textu objevuje jako „Stecher“, přičemž je v odkazu v poznámce použito přechýlené příjmení. Diplomantka by také měla více reflektovat přímé citáty, které - často zbytečně dlouhé - stojí v textu bez dalšího rozvedení (např. poznámka 2 na s. 6 nebo definice gynocentrismu na s. 14). Také by bylo vhodné seřadit závěrečný seznam použité literatury abecedně, aby mohl čtenář rychleji zmíněnou knihu dohledat. Vzhledem k sekundární literatuře bych dále měla drobnou poznámku k překladu - autorka podle seznamu literatury čerpala do velké míry z cizojazyčných publikací, v textu je však v teoretické části přímý citát z cizojazyčné publikace v češtině (např. poznámka 15 - neměla by to také být Morrisová? nebo pozn. 28), vhodnější by bylo nechat citát v anglickém originále či uvést vlastní překlad a originál do poznámky, jako tomu je v praktické části.

Po teoretické části představuje diplomantka osobnost a tvorbu Karen Blixenové a její vztah k feminismu a správně pointuje autorčinu přímou neangažovanost ve feministických hnutích. Bakalářská práce by si v tomto ohledu zasloužila využití většího množství sekundární literatury týkající se právě feminismu u Blixenové, neboť k tématu bylo již hojně publikováno. Dále by bylo vhodné opět více reflektovat a komentovat uvedené citáty, např. úvodní citát na s. 18 nebo na s. 19 včetně závěrečného vyjmutého citátu na téže straně, z něhož nikterak nevyplývá, ze kterého autorčina díla pochází a proč je takto graficky zvláště umístěn mimo plynulý text práce.

Diplomantka poté přechází k praktické části bakalářské práce, v níž analyzuje tři autorčiny povídky, a to konkrétně „Příběh o perle“, „Babetinu hostinu“ a „Žalov“. Rozbor je zaměřen na ženské protagonistky daných povídek, ty však nejsou vytrženy z kontextu a diplomantka předkládá ucelené analýzy vybraných povídek prizmatem feministické literární vědy. Ta v každém případě představuje jeden z možných a - jak diplomantka v teoretické části obratně dokazuje - kompetentních přístupů k textům Blixenové. Vzhledem k ženským figurám dochází diplomantka ve všech případech k závěru, že se jedná o silné ženy, které se vymykají klasickému ztvárnění ženy v muži psané literatuře, protože je možno postavám (a tedy i jejich autorce) připsat feministické rysy. Práce je následně doplněna představením norské spisovatelky Sigrid Undsetové, generační souputnice Blixenové, a krátkým rozбором jejího kanonického třídílného románu *Kristin Lavransdatter* se zaměřením na postavení protagonistky ve společnosti a v manželství. Ve stručné závěrečné kapitole pak diplomantka dochází k očekávatelnému závěru, že se obě autorky rozcházejí ve ztvárnění ženských postav; zatímco Blixenová své protagonistky nechává vzdorovat a vymanit se z podřízenosti mužům, hrdinka románu Sigrid Undsetové v maskulinní nadvládě setrvává.

Předložená bakalářská práce se vyznačuje řadou kvalit. Na první pohled je to dobře zvládnutá stylistická stránka, až na drobná pochybení způsobená pouhou nepozorností, jako např. s. 6 „Problematikou postavení ženy ve společnosti se začali lidé začali zabývat“, s. 9 „bojovat...o svobodné rozhodnutí o a možnost potratu“ či nepřesnými a nevhodně zvolenými výrazy, jako např. s. 10 „Feministická literární kritika předkládá, že literatura...nám může přiblížit, jak společnost funguje“ nebo s. 20 „je i symbolickým rozporem mezi společenskými třídami, odkud oni pochází“. Za nejvýraznější přínos bakalářské práce považuji nápadité a z vlastního úsudku vycházející analýzy jednotlivých povídek Karen Blixenové. Z řady zajímavých myšlenek vybírám například symbolické připodobnění vztahu mezi Jensinou a Alexandrem ke vztahu mezi vojskem a státem (s. 21), pohled na sestry v „Babetině hostině“ jako na ženy, které v příběhu utvořila mužská představa správného života (s. 25), sentimentální pramenící od mužů (s. 29) nebo odhalení typické blixenovské ironie při popisu vysokého postavení ženy a její svobody vycházející pouze z přirozené reprodukční funkce (s. 31). Diplomantka v tomto ohledu prokázala velmi dobrou schopnost samostatné a kritické analýzy literárního textu (byť některé závěry mohou být diskutabilní - např. zda Filipa opravdu uznává, že mohla být umělkyní a v závěru neutěšuje Babetu, ale sebe).

Za slabinu bakalářské práce bych označila závěr. V první řadě se diplomantka příliš zaměřuje na srovnání s postavou Kristiny, které je však věnována jen krátká kapitola a celá práce se - již podle svého titulu - soustředí na blixenovské hrdinky. *Kristin Lavransdatter* je navíc dílo natolik rozsáhlé a propracované, že by pro plausibilní srovnání a průkazné závěry

vyžadovalo hlubší analýzu než jen dvě strany práce. Diplomantka se také mohla více soustředit na vytyčení výraznějších paralel mezi povídkou „Příběh o perle“ a *Kristin Lavransdatter*, neboť, jak si všímá sekundární literatura, Blixenová danou povídku napsala mimo jiné jako přímou reakci na román Undsetové (srov. např. Aage Henriksen, *Budbringersken: samlede essays om Karen Blixen 1952 til 2008*. København: Gyldendal, s. 43). Práce si také v úvodu klade až příliš ambiciózních cílů, které závěr ne tak jasně reflektuje - například postrádám jasnější formulování a konkrétní doložení vlivu první feministické vlny na dílo obou autorek, či zohlednění a analýzu stylu Blixenové při popisu ženských protagonistek. Obecně by práci také prospěl kritičtější přístup k citovaným pramenům a jistější teoretické zakotvení.

Otázky k obhajobě:

- Diplomantka si mimo jiné klade za cíl „analyzovat styl, kterým Blixenová ženy popisuje“ (s. 5). V práci je ale reflektováno jen ztvárnění žen vyplývající z dějové roviny příběhu, jak je to se stylistickou rovinou? Získáváme např. dostatek informací o vzhledu postav? Jak jsou tyto ženy esteticky vylíčeny? Lze uvažovat o typizovaných postavách? Používá autorka zvláštní stylistické prostředky při popisu ženských postav, které se liší od stylistických prostředků uplatněných při ztvárnění mužských figur? (tyto otázky jsou jen podnětem k diskuzi, nevyžadují detailní zodpovězení všech)
- Otázka generalizace: Proč si diplomantka zvolila právě dané tři povídky a jsou podle ní dostatečným zástupcem pro vygenerování obecného obrazu blixenovských hrdinek?
- Srovnání blixenovských hrdinek a Kristiny: nemohl by být diplomantkou zjištěný rozdíl v ženské otázce dán také časovým zakotvením děje - u Blixenové se v povídkách pohybujeme v 19. století, v *Kristin Lavransdatter* se jedná o 14. století.

I přes uvedené kritické připomínky je předložená práce výsledkem samostatného výzkumu a odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci. S ohledem na výše řečené ji proto doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím klasifikačním stupněm **velmi dobře**.

V Praze, dne 28. 8. 2018

Mgr. Radka Slouková, Ph.D.
odd. skandinavistiky ÚGS FF UK